A Szociális Missziótársulat kiadványai

Harmadik füzet

Értesítő

I.



C. Ruf · Zürich

Foerster Frigyes Vilmos

Megjelenik időről időre. Ára: 1 kor.

Budapest, Stephaneum nyomda r. t.

TARTALOM.

Oldal

1. Előszó. Irta *Farkas Edith* 1
2. Foerster életrajza. Német eredeti után fordította *F. E.* 3
3. A Szociális Missziótársulat intézményei 22
4. Értesítések 28

Mivel az egész jövedelmet a Szociális Missziótársulat házalapjára fordítjuk, — felülfizetéseket köszönettel fogadunk és közgyülésünkön nyugtázunk.

ELŐSZÓ.

Elhatároztuk, hogy időről-időre Értesítőt adunk ki abból a célból, hogy az érdeklődök közt élő kapcsolatot létesítsünk, társulatunk eseményeiről, terveiről hirt adjunk és hogy velünk rokon irányzatok munkásainak is alkalmat adjunk a megnyilatkozásra.

Hogy értesítőnk első számát csaknem kizárólag Foerster tanárnak szenteljük, azt azért tesszük, hogy azt a kiváltságot és szerencsét, melyben részesülünk, midőn most egy héten át vendégünknek mondhatjuk a világhirű szociálpaedagógust — hazánk minden művelt emberével megosszuk.

Aki a Szociális Missziótársulat intézményeit megismeri (lásd 22. old.), az meg fogja érteni, hogy miért van a mi társulatunk éppen övele kapcsolatban. Működésünknek ugyanis minden szerény kis részlete beleillik abba a nagy szellemi világba, amelynek egyik leghivatottabb vezére a mi tisztelt, kedves vendégünk. Máris mennyit köszönhet neki Társulatunk; utmutatásai, könyvei, tanácsai által működésünkre gyakorolt irányító befolyásáért eléggé hálásak nem is lehetünk. Csakhogy mi nemcsak jeles theoriáit tartjuk követendőknek, hanem módszerét is kipróbáltuk már a gyakorlatban. Példának említem az etikai leckéket, amelyeket az éppen most anyanyelvünkön is megjelent «Lebenskunde» («Az Élet művészete») alapján nemcsak szikszói Reformatóriumunkban alkalmazunk, ha-

nem mindenütt, ahol pártfogói minőségben működünk, akár a vasárnapi patronázsokban, akár a munkásnő-egyesületekben, szegény és betegápolásnál, gyermekbiróságoknál, fogházban stb.

E sorok irója azt említette egyszer Foersternek, hogy nekünk, — a gyakorlati hitélet embereinek —, a Jugendlehre, a Lebenskunde és Lebensführung cimű művei még nélkülözik azt az őt annyira jellemző, pozitiv hitből eredő lelkiséget, melyet minden művéből, beszédéből, leveléből annyira kiérezünk. Foerster ezt távolról sem tagadva, a következő, őt annyira jellemző választ adta: «*Ami régebbi munkáimban még nem eléggé keresztény, azt mielőtt a gyakorlatba áttennők, meg kell keresztelni. Az ilyen példák és útmutatások alkalmazása előtt tehát buzgón kell imádkoznunk, hogy Krisztus ezt a vizet is borrá változtassa*».

Aki igy Foerster óhaja szerint imával lát hozzá tanácsainak kiviteléhez, az méltán remélheti, hogy működése nem lesz hiábavaló. Annál az áldásos befolyásnál fogva, melyet Foerster művei által a szociális kérdésre mindenütt gyakorol, Társulatunk valóban szerencsés «véletlennek» tartja, hogy első Értesitője ép az ő sokatmondó nevével indul utnak.

Kérjük tisztelt olvasóinkat, hogy Társulatunk lélekmentő, szociális céljaira való tekintetből, következő Értesitőinket is ugyanazzal az érdeklődéssel és jóindulattal karolja fel és terjessze, amellyel, mint hisszük, az elsőt fogadni fogja.

Igy azzal a reménnyel nyitjuk meg Értesitőink sorozatát, hogy Isten segitségével és barátaink támogatása mellett, nekünk is sikerül majd kitüzött célunkat — a komoly, lelkiismeretes és krisztusi szociális munkát — egy lépéssel előbbre vinni.

Szikszón, 1912. Gyümölcsoltóboldogasszony napján.

Farkas Edith.

Foerster Frigyes Vilmos.

(Német eredeti után.)

I.

Jelentősége, egyénisége és iratai.

Foerster valóságos király a szellemek országában. Óriási közönsége, számtalan híve van, akik nemcsak a pedagógia, hanem az életbölcselet összes kérdéseiben is az ő szavára hallgatnak.

A következőkben néhány adatot közlünk nagy írónk királyi inventáriumából, hogy ezzel is hozzájáruljunk jelentőségének teljes méltánylásához.

1904-ben jelent meg Foerster első «Jugendlehre» című műve; már az első évben 50.000 példány fogyott el belőle és azóta is évenként 8—9000 példányban kél el csak ez a munkája. «Schule und Charakter» c. műve 1907-ben látott napvilágot. A mult évben jelent meg a 10-ik, mégegyszer oly bő kiadása. Ez a könyve is 4—5000 példányban fogyott el. Hasonló kedveltségnek örvend a többi műve is: «Lebenskunde» című műve 27.000 példányban, «Lebensführung» című műve pedig 16.000 példányban forog közkézen.

Hasonlítsuk össze ezen arányokat más könyvek elterjedtségével, pl. Sailer püspök irata «Über Erziehung für Erzieher» (Nevelésről a nevelőknek) 22 év óta mindössze négy kiadást ért. Herbert paedagogiai főműve «Allgemeine Paedagogik» az író életében csak egyetlen kiadást ért meg, a másik, «Umriss paedagogischer Vorlesungen» mindössze kettőt. A nagy Over-

berg «utasításai» 1783-tól 1826-ig, tehát 43 év alatt, mindössze 6 kiadásban jelentek meg; mindössze 6—8000 példányban forog közkézen könyve, annak dacára, hogy a westfáliai kormány hivatalból is ajánlotta.

Ez adatok mindennél világosabban bizonyítják, hogy német paedagogus még akkora olvasottságnak nem örvendett, hogy tehát páratlan az az irodalmi befolyás, melyet Foerster mélyreható művei a legszélesebb körökre is gyakorolnak.

Egyedül már ez a körülmény is ajánlatossá teszi, hogy közelebbről foglalkozzunk Foerster egyéniségével, akinek hire minden reklám nélkül egyesegyedül az ő nagy értékétől lett ily naggyá.

Miben rejlik Foerster páratlan hatása?

Ezt a kérdést könnyebb feltenni, mint reá válaszolni. Azt mondanám, hogy az a mély komolyság, mellyel minden paedagogiai kérdést kezel, talán az a psichologiai mélység, mellyel az emberi szív legmélyebb rejtekeibe bevilágít, talán az a nagy tapasztalatokból leszűrt életbölcseség, amellyel az élet szociális, gazdasági és technikai követelményeit megitéli; talán az a rendkívül világos gondolkodás, az a melegség, talán a nyelvezet, mellyel ezeket a kérdéseket kezeli. Világosság és áttetszőség dolgában Foerster valóságos filozófus, gazdag képzeletét, mély kedélyét és pompás nyelvezetét véve pedig igazi művész és költő.

A Jugendlehre kis történetei és a Lebenskunde példái nemcsak komoly értékük, hanem költői bájuk által is vonzanak, annyira, hogy Foerster e részben egy másik nagy zürichi paedagogusra, Pestalozzira emlékeztet, aki «Lienhard und Gertrud» cimű korszakalkotó művében a nép nyomorult helyzetének javítására vonatkozó, ugyancsak komoly propozicióit szintén oly nagy költői bájjal tudta előadni. Foerster filo-

zófiai, költői és művészi tehetségei azonban teljesen az ő morálpaedagogiai céljainak szolgálatába vannak állítva.

Ehhez járul még, hogy Foerster pontos ismerője a szépirodalmi, valamint a bölcseleti modern irodalomnak is és a legnagyobb tekintélyek sűrű idézésével erősíti saját állításait, olyannyira, hogy nincs ember, aki az ő okfüzésének ellent tudjon állni, vagy igazságait kétségbe akarná vonni.

Ezért Foerster művei nemcsak keresztény és főleg katholikus világnézetü körökben terjedtek el oly óriás mértékben, de szabadgondolkodók és az ethikai kultura kérdéseivel foglalkozó emberek is nagy becsben tartják azokat.

«Christentum und Klassenkampf» cimű iratában azt mondja Foerster, hogy ő egy teljes évtizeden át foglalkozott szociális tanulmányokkal és 10 éven keresztül összes munkásságát szociális problémák oldozgatásának, félreértések kiegyenlítésének, az osztályokat elválasztó nagy ür áthidalásának szentelte.

Saját maga állt bele a munkásvilágba, sőt még a szociáldemokrata munkások közé is, hogy teljes világossággal lássa, minek vannak elsősorban hijával a munkások, miért oly elégedetlenek, mivel lehetne az ő sorsukon javítani és mi az oka annak, hogy a társadalmi rétegek közt ma oly áthidalhatatlan ellentét tátong.

Mindezen problémák tanulmányozása arra a meggyőződésre juttatta Foerstert, hogy az összes bajok ethikai kérdésekkel, ethikai követelményekkel függenek össze, ethikai kötelességeink vannak velük szemben. «Minden szociális szervezés elsősorban az emberi akarat befolyásolásán alapszik».

«Ezért a paedagogiai nézőpontok a szociális konfliktusok és feladatok szempontjából is rend-

kivül fontosak». (Christenthum und Klassenkampf 5. oldal.)

Az embernek igaznak, hűnek, jónak és lelkiismeretesnek kell lennie; — az embernek örvendeznie kell azon, amivel felebarátja bir, nem szabad csak a maga igazát követelnie, mások iránt is igazságosan kell eljárnia; idegen jogokat respektálnia kell; testvérének kell tekintenie felebarátját, nem ellenségének, nem rabszolgájának, akit csak üldöz és kihasznál...

Ezek a felismert igazságok Foerstert a szociális kérdés teréről a paedagogia terére vezették át. Meggyőződött ugyanis arról, hogy szociális békét, szociális kibékülést csak úgy lehet szolgálnunk, ha az embereket iparkodunk igazakká, jókká, hűekké tenni. *A szociális kérdés megoldását tehát az emberek erkölcsi nevelésével és jellemük képzésével kell megkezdenünk.*

Igy vált Foersterből morálpaedagogus, aki, amint azt a «Jugendlehre» legújabb kiadásában hangoztatja, tényleg a jellemképzés feladatát állította maga elé elsősorban. A szociálpolitikus és nemzetgazdász átalakult tehát teljesen morálpaedagogussá.

A tanítók és nevelők világa Foerster fellépése óta csakugyan őbenne tiszteli az erkölcsi nevelés és jellemképzés specialistáját. Van-e feladat, melyen érdemesebb dolgozni és amely fontosabb lenne az emberek haladásának szempontjából, mint amelynek Foerster szentelte magát?!

Foerster nem oly filozófus, aki a filozófia «mellett» a paedagogiának is szentel némi figyelmet és munkásságot, mint amilyen Herberth volt; Foerster nem theologus, mint Comenius, Overberg és Sailer, akik a lelkipásztorkodás mellett a nevelés és iskola kérdéseivel is foglalkoztak; nem tanítóval állunk szemben, aki mint Willmann, Rein és más paedagogusok, az iskola gyakorlatából emelkedtek föl a paedagogia elméleté-

hez. Foersterben mi a szociális gyakorlat, a gazdasági viszonyok, a modern szociális élet összes erkölcsi követelményeinek ismerőjét és tudósát tiszteljük, aki az összes lelki kérdésekben, az erkölcsi nevelés minden részletében, amilyenek az engedelmesség, az igazmondás, a hazugság, a nemi élet, az esztetikai nevelés stb. részletes és kitünő utasításokat ad nekünk. Non scholae sed vitae discendum est.

Amit Foerster nyújt, annak nincs iskolaszaga, az ugyancsak az életből való, a mindennapi élet «technikájából», forgalmából, indusztriájából, harcteréről.

Foerster paedagogiájáról azt lehet mondani, egészen *más* paedagógia az, mint a többié. Más ő, mint Herbert, Disterweg, Destal, Overberg, stb. Olyan kapcsolatot teremtett az élet és paedagogia közt, amilyent még soha senki.

Foerster síkra száll az ellen a léha tendencia ellen is, amely az előbbi századok mélységes vallási szellemét kiirtani óhajtja a nevelésből és folyton hangsúlyozza, hogy nemcsak, hogy nem kiirtani, hanem fokozni, mélyíteni, emelni és kiterjeszteni kell ezt a vallásos szellemet a modern élet összes követelményeihez alkalmazva. Foerster eszerint nem revolucionárius, aki rombol és zúz, hanem egyike a legnagyobb szellemi «építőmestereknek».

II.

Világnézetének kialakulása.

Amint említettük, Foerster fejlődésére óriási hatással volt az ő 10 éves szociális gyakorlata, nem kevésbbé azonban saját életének tapasztalatai is.

Foerster magát ismételten «konzekvensen modernül, vallástalanul nevelt» embernek nevezi. Ifjú

korabeli meggyőződését ezen nevelés eredményének tartja, amelyhez még az egyetem elvont, élettelen szelleme is hozzájárult. (Neue Wege, S. 2.) Fiatal éveiben ezért hiába keresett magában alapot, amelyre kötelességeit és egész életmódját fölépíthette volna; nem talált, mert nem volt még az örök, isteni törvények birtokában. A Zürichben megjelenő «Wissen und Leben» c. folyóiratban vitába bocsátkozott dr. Falke magántanárral s ez alkalommal érdekesen nyilatkozik saját korai szellemi fejlettségéről. Azt mondja e helyütt ellenfelének, hogy az ellene felsétáltatott Nietzsche-féle agnostikus és skeptikus tételekkel ő már maturáns-korában tisztában volt. Minthogy Foerster az absolut igazmondásnak annyira híve, hogy még a legcsekélyebb költői szabadságot és túlzást is elitéli: ezen nyilatkozatát is szószerinti értelmében vehetjük.

Mint egyetemi hallgató Foerster összes problémáit a modern bölcselet segítségével akarta megoldani. Szülei házában ugyanis ilyen légkörben élt. Foersteréknél sohasem támadták a vallást, csak nem «hittek» és így a vallástalan ethikának voltak hívei. Foerster Nietzschén kívül Kanttal, Spencerrel és Comte-tal foglalkozott mélyrehatóan s reájuk építette szociál-ethikai nézeteit. Azonban napról-napra jobban meggyőződött arról, hogy ezeknek a vezetése mellett sohasem fog saját lelki békéjére rányitni, mert akármilyen szép és nemes az ő filozófiájuk, csütörtököt mond az bizony, amint életbevágó konfliktusokról, szenvedélyekről és szenvedésekről van szó. Goethével átérezte, hogy «Zwei Seelen wohnen ach in meiner Brust» s minthogy a szülei házból kapott «általános ethiká»-jával nem tudott saját kínos lelkiállapotán segíteni: elfordult tőle. Meggyőződött róla, hogy az ethikai irányzatban hemzsegnek az ellentmondások; a «független ethikai mozgalom» után következik az «új ethikai mozgalom» s így

tovább; nincs mibe kapaszkodni, bizonytalan, zavaros az egész rendszer. Hatott reá az is, hogy Nietzsche mindezek tetejébe az egész ethikai mozgalom *életjogosultságát* is tagadta, majd ismét merő formalizmussal vádolta őket: szóval annyi ellentétes benyomás érte Foerstert erről az oldalról, hogy végleg elhatározta magában, hogy mélyebb, tisztább forrásokból fog ezentúl meríteni, olyanokból, amelyek az élet kérdéseire és problémáira választ is adhatnak. Belátta továbbá, hogy a legmagasabb metafizikai kérdések: amilyenek ezek: van-e Isten, van-e isteni törvény, van-e túlvilág, van-e örök élet — nemcsak a filozófia, hanem a praktikus élet keretébe is beletartoznak. S hogy Pascalnak igaza van: tulajdonképen az ezekre való felelet *formálja a jellemeket.*

Igy látjuk, hogy Foerster filozófiája ugyancsak nem feneklett meg Nietzsche követésében, hanem lelke magas szárnyalása, egészséges, éles gondolkodása és becsületes jelleme hogyan vezették őt a természetfölötti világnézet: *a vallás* birodalmába.

Foerster tehát Nietzschet nemcsak, hogy el nem fogadta vezérül, hanem fölismerte benne a modern, meghasonlott, ingó ember typusát, azét az emberét, aki a skepsisben megfeneklik s a kételyt választja álláspontjául; ezen pedig egészséges, életrevaló ember meg nem állhat, ezt az ingoványos területet mindenkinek ép úgy el kell hagynia, mint ahogyan Foerster elhagyta s ehhez nyújt ő nekünk összes irataiban segédkezet.

Nietzsche nevén kívül *Goethe* nevével is gyakran találkozunk Foerster műveiben. Goethét leginkább csak a léha, világias élvezetek apostolául emlegetjük; de aki jól ismeri Goethet, az tudja, hogy irataiból és mondásaiból micsoda mélységes tisztelet árad a kereszténység s főleg a keresztény erkölcs iránt. Ne feledjük

el, hogy Goethe maga is «élet-gyónásának» nevezi műveit. A gyónó sohasem követeli embertársaitól, hogy gyónása tartalmát követendő példának ismerjék el. Maga is tudja, «was er irrte, was er strebte». S annak a fiatal embernek, aki életkérdésekben tanácsért fordul hozzá, ezt feleli Goethe:

«Jüngling, merke dir beizeiten, dass die Muse zu begleiten, doch *zu leiten nicht versteht*».

Az emberek többnyire csak a fiatal, heves örömöket hajhászó Goethét emlegetik; pedig ez nagy igazságtalanság, mert a meglett és idős Goethe számtalan tanújelét adta komoly gondolkodásának, irataiban számtalan helyen korrekt és gyönyörű nyilatkozatokat találunk Istenről, erkölcsről, kötelességről, lelkiismeretről, a házasság felbonthatatlanságáról stb. Foerster irataiban ezzel a Goethével találkozunk ily sűrűn. Goethe egyes vallomásait, (mint pl. a Wilhelm Meisters Wanderjahre-ban) Foerster mint paedagogus is értékesíti és felhasználja azokat az ő általa hirdetett igazságok illusztrálására.

Foerster nem elméletek alapján, hanem az élet tapasztalatai révén lett a keresztény erkölcsök védőjévé. Kialakult benne az a meggyőződés, hogy a szociális békét egyesegyedül a keresztény világnézet, a keresztény erkölcs tudja megteremteni, mert egyedül az fejezheti be az emberiség erkölcsi nevelését.

Mily nagy dolog az, ha valaki úgy mint Foerster magából az *életből* jut ezekre a súlyos következtetésekre s mily könnyelműek Foerster mellett David Fr., Strauss, Ludwig Gurlitt és Ellen Key. «Csakis az igazság, a tisztaság, a hűség, a jóság, a lelkiismeretesség, szóval csakis a keresztény erények adhatják meg a társadalomnak a békét, csak azok alakíthatják ki az emberek jellemét, csak azok teremthetnek az egyes ember szivében békét és boldogságot. Az osztályharc

tátongó sebe is egyesegyedül a keresztény ethikától gyógyulhat meg».

Továbbfűzve ezeket a gondolatokat, eljutunk Foerster további következtetéséhez, mely szerint nem elég, hogy az ember értelmével belássa, hogy az egész társadalom, valamint az egyes ember csak a keresztény világnézet elfogadásával boldogulhat: egymaga ez a belátás nem adja meg ugyanis azt az *erőt és készséget*, mely nélkül a keresztény erkölcsöt, az erényeket huzamosan *gyakorolni* nem vagyunk képesek. Ehhez a gyakorláshoz több kell a puszta értelmi ismeretnél. Azok a nagy erkölcsi törvények a legmagasabb szentesítést követelik. Az embernek be kell látnia, hogy nem lehet sajátmagának törvényhozója, nem állapíthatja meg maga jogérvényesen, hogy erkölcsileg mi helyes, mi nem, hogy mit szabad, mit nem: a legfőbb törvényhozó nem az ember, hanem az, aki minden ember fölött van, a királyok királya, aki megszabta az örök törvényeket, amelyeknek az ember hódolattal és engedelmességgel tartozik: ami az embert lelkiismeretében kötelezi, az mind Istenre, mint legfőbb törvényhozóra utal.

Hogy tehát az erény, a kötelességérzet, a jellemesség egyedül oly lélekben prosperálhat, amely a vallásos erkölcs alapján áll: azt Foerster nemcsak mint ember, hanem főleg *mint nevelő* bőségesen tapasztalta. Így elbeszéli, hogy «mikor hozzáláttam a gyermekek ethikai oktatásához és átéreztem, az egész osztály hogy csügg lelkemen, ajkaimon, fölmerült bennem az a kérdés: hogyan merészkedem én «csakúgy magamból» a gyermekeknek az élet igéit adni?! S arra a meggyőződésre jutottam, hogy a morálpaedagógia csakis a keresztény hitben találhatja befejezését és létjogosultságát».

Így beszél a lelkiismeretes nevelő és tanító. Mily

nevetségesek és könnyelműek vele szemben azok a «szabadgondolkodó» tanítócskák, akik folyton azon panaszkodnak, hogy a törvény nem ad nekik elég szabadságot arra, hogy eredeti életbölcseségüket (!) a gyermekek szíveibe átönthessék. Míg a tudós, világhírű Foerster aggódik és vonakodik tanítványainak saját, egyéni bölcseségét nyujtani: ők csöppet sem kételkednek abban, előnyös-e a gyermekekre nézve, ha kiváló énjüket rájuk ruházzák?

Foerster tehát önönmagában is átélte, hogy puszta értelemmel és önkormányzattal nem boldogul a lelkiismeretes ember, mert a lélek mindenben az Isten tekintélyét, az Isten jóváhagyását vagy elítélését keresi. Ezt Goethe is tapasztalta. Faust, miután elcsábította a benne föltétlenül megbízó, ártatlan Gretchent, hiába keres lelkiismeretének megnyugvást a komoly munkában. Szorgalmas munkája hasznára válik ugyan, békét és megnyugvást azonban csak akkor talál, mikor *angyalok és szentek* leszállnak érette a földre... S így van ez minden bűnbeesésnél. A bűnbocsánatnak, a megváltásnak az égből kell jönnie. Emberi tudás, művészet, erő, mind nem képesek erre. És ez az egész emberiség közmeggyőződése. Minden vallás arra tanítja híveit, hogy imával és áldozattal forduljon az ember Istenhez, nemcsak kérelmeinek teljesítéséért, hanem bűneinek bocsánatáért is.

Így azt állítja Foerster, hogy vallástalan ethika nem is létezhet. Az ethika ugyanis a helyes életről szóló tan; annak pedig oly igaz tapasztalatokon kell épülnie, amilyeneket egy subjectiv, szeszélyes, önkényes lélek sohasem produkálhat.

Hasonló következtetésekre jutott a híres angol szociálpolitikus, *Benjamin Kidd* is. Kidd nagy afrikai és amerikai utazásai, valamint nemzetgazdaságtani és szociálpolitikai tanulmányai révén győződött meg

szintén arról, hogy a világ fejlődését legfőképpen nem az anyagiaknak, hanem a *vallásnak* köszönheti. Ezen nézetét Kidd nyiltan hirdeti «Társadalmi evolucio» c. főművében, mely nyolc nyelven óriás számban van az egész világon elterjedve. (Az angol kiadás egymaga 250.000 példányban.) Nem az anyagi létért való küzdelem a fődolog. A földi lét telve van metsző ellentétekkel az egyed és a társadalom érdekei közt: ezt az ellentétet mással, mint vallással áthidalni nem lehet.

Foerster is hangsúlyozza, hogy a modern gazdasági, technikai élet is annyit követel az embertől pontosság, lelkiismeretesség, kitartás dolgában, hogy ezen lelki követelményeknek másképp, mint vallásos alapon megfelelni, teljes lehetetlenség.

A gépészmérnök jól tudja, hogy az elhasznált villanyerőt pótolni kell; hogy erőtelepről, erőforrásról gondoskodnia kell, ha meg nem akar akadni. És *az embernek* nem volna szüksége ily erőforrásra, honnan megújíthatja és pótolhatja az élet kötelességeiben elhasznált lelki erőit?! (Schule und Character, X. Auflage, 3. S.) Az ember nemcsak masina, melyet anyagi erőkkel kell táplálnunk; komplikált kötelességeinek a teljesítésére *lelkierő-készletéből* meríthet csupán; azért kell elsősorban erről gondoskodnunk. Azért az ember lelki ereje nemzetgazdászati szempontból is nagyobb érték, nagyobb tőke bármily anyagi értéknél, tőkénél s nagyobb, gondosabb figyelmet és ápolást kiván *a legfinomabb gépnél.*

«Az ember többet ér, mint amit tenni tud vagy nem tud», mondja Spalding püspök. Gazdasági szempontból tehát nagyon gyakorlatiatlan eljárás a lelki erőknek, azoknak a nagy erőforrásoknak elhanyagolása vagy éppen szántszándékos elpusztítása. Foerster és Kidd megegyeznek abban, hogy a szociális fejlődés

alapja és feltétele az egyes ember lelkiismeretessége, erénye, jelleme.

Foerster tehát azért prédikálja szüntelenül ezeket az örök igazságokat, mert bennök látja az egyed és a társadalom boldogulásának egyetlen lehetőségét.

III.

Foerster magánélete.

Fr. W. Foerster Berlinben született 1869-ben. Atyja, W. Julius, Foerster nagytekintélyű tudós, a berlini csillagvizsgáló igazgatója volt; a nemzetközi csillagászszövetségnek stb. ez idő szerint is elnöke. Egyetemi tanítványai közül a jezsuita *Schiaparelli* sok örömöt szerzett az öreg Foersternek.

Foerster J. azonban korántsem szorítkozott tudományos működésre. Egyebek közt a német «Gesellschaft für ethische Kultur»-nak alapító-elnöke. Tudvalevőleg ez az ethikai mozgalom magán hordja a XVIII. és XIX. század *intellektualizmusának* anyajegyét, tehát Schopenhauer és Wundt befolyását.

Az első ilyen mozgalom Amerikában keletkezett, New-Yorkban 1876-ban Adler Félix vezetése alatt. Németországból azután elterjedt egész Európában. Fr. W. Foerster bölcsőjét is ilyen eszmék ringatták. Foerster nevelésében a vallásosságot ethikai befolyásokkal akarták irányítani, sőt pótolni. Érthető, hogy így korán foglalkozott már lelki kérdésekkel, problémákkal. Gimnáziumi tanulmányai után azonnal hozzáfogott Nietzsche olvasásához; de nemzetgazdasági és ethikai kérdésekkel is állandóan foglalkozott. Egyetemi hallgató korában *Kant ethikája* címmel írt egy dolgozatot, melyre azóta is folyton hivatkoznak műveikben oly nagy tekintélyek, amilyen Börner és Masser,

1895-ben adta ki Foerster «A szociális kérdés és ethikai feladataink» c. dolgozatát, melytől kezdve tíz éven át foglalkozott behatóan társadalmi kérdésekkel. Előbb említettük már, hogy a társadalmi problémák tanulmányozása közben vált Foerster morálpaedagógussá.

«Mindezekben komolyan foglalkoztam a szabadgondolkodók álláspontjával s behatóan tanulmányoztam irodalmukat is, megnyugvást, kielégülést azonban ezen egész idő alatt sehol sem találtam. Inkább azt éreztem, hogy saját «ethikai» elveim is nagyon rászorulnak valamiféle korrekturára, mert a gyakorlati élet tanulmányozása közben folyton tapasztaltam, hogy az ifjúkoromban belémoltott kizárólag «ethikai» elveket nem alkalmazhatom, szóval azok — komolyan véve — nem életrevalók. Megszakítottam tanulmányaimat s két évig kizárólag *a munkáskérdéssel* foglalkoztam, azután pedig tanulmányutakat végeztem Angliában s Amerikában. Ennek a «gyakorlati» korszaknak köszönöm belső megszilárdulásomat és kialakulásomat». «Tíz éven át jóformán mást nem tettem, mint a szabadgondolkodók s a vallástalan ethikusok állításait tanulmányoztam, úgy hogy mondhatom: specialista vagyok e téren. Az e téren szerzett tapasztalataimról azonban csak azt mondhatom, hogy *rettenetesek*». Foerster ezzel az ebben a körben tapasztalt ürességet, szószátyárságot, elvontságot és zavart akarja jellemezni.

Foerster saját gyógyító benyomásait szíből kívánja mindazon kritikusainak is, akik őt mai «reakcionárius» irányzata miatt lesajnálják. «Meg vagyok róla győződve» írja, «hogy azon kartársaim, akik hajlandók mindazokat a dolgokat tanulmányozni, amelyeket tanulmányozni én nem rösteltem: eljutnak oda, ahova én eljutottam, azaz, ott fogják hagyni a szintelen kereszténység talaját, hogy ismét elismerjék és tiszteljék Krisztus természetfölötti nagyságát».

1894—96-ig Foerster a Breisgaui Freiburgban élt és itt került konfliktusba a hatóságokkal, egyik cikke miatt, melyet a császárról és a szocialdemokratákról írt. Folyton dolgozott, egymást érték kisebb művei, amilyenek a «Willensfreiheit und sittliche Verantwortlichkeit» és «die Arbeitslosigkeit und die moderne Wirtschaftsentwicklung» — közben peig sűrűn tartott egész Németországban nyilvános előadásokat. Világhirre, a szó teljes értelmében, Foerster a «Jugendlehre» megjelenésével tett szert. Börner ezt a könyvet *korszakalkotó irodalmi eseménynek mondja.* Nekünk a könyv azért is különösen kedves és érdekes, mert ez mutatja be nekünk először a szabadgondolkodó Foersterből lett positiv és mélyen hivő *keresztény Foerstert.*

E szerencsés átalakulás első jeleit akkor láttuk már Foersternél, mikor 1901-ben, a Zeitschrift für ethische Kultur-ban hévvel védelmezte a francia szerzeteket, melyeket ép akkor kezdtek üldözni. Több cikkben védte és magyarázta a szerzetesrendek létjogát és érdemeit. A szerzetek, mondja, «az engedelmesség által szabadokká tesznek embereket, ugyanis önakaratuk megtörése teszi őket bensőleg szabaddá. (Mausbach, Kernfragen christlicher Welt- u. Lebensanschauung. M. Gladbach, 1905. s. 87.) Azért világos, hogy jól működő szerzetek járultak hozzá leginkább ahhoz, hogy «az emberi akarat *szociális* tulajdonságokat is öltött magára, azaz, hogy hajlandó lett magát a közérdekeknek alávetni». «Vagy ki nem látja, hogy pl. az *alázat,* mely az engedelmesség alapja, első rangú *szociális* erény és érték?!»

1902-ben újból pártját fogja a kiűzött francia szerzeteknek s ezeket írja «szavakat nem találok annak az ecsetelésére, mennyire megdöbbent engem, hogy ily gyorsan és alaposan végeznek az egyházi paedagógiával... úgy látom, hogy ép a mi szabados, érzékies

korunk meg nem becsülheti eléggé azokat az ellensúlyokat, amelyeket e szerzetek szolgáltatnak. Ha Franciaországban volnék és gyermekeim lennének, minden bizonnyal szerzetesi iskolába küldeném őket én is, és semmi esetre sem a «szabadgondolkodó» államiba; nem bíznám gyermekeimet oly emberekre, kik így járnak el a szerzetesrendekkel, argumentációjuk ugyanis élesen megvilágítja lélektanukat, s ahol ilyen a psychológia, ott a paedagógia sem lehet különb.»

Mindezen nyilatkozatokkal Foerster homlokegyenest ellentétbe helyezkedik előbbi gondolkodásával. «Ifjú korombeli nézeteimmel ma *ellentétes* álláspontón vagyok» (Neue Wege, S. 1.) Nem is idézi soha a Jugendlehre *előtt* megjelent iratait.

Bátran mondhatjuk, hogy Foersterben az egész ethikai mozgalom crémeje meghódolt a keresztény világnézetnek, hogy ezzel is bebizonyitsa Tertullián mondását, mely szerint minden lélek «Anima naturaliter christiana» ősalapjában hivő keresztény. Ettől kezdve Foerster működése már teljesen egyöntetű; művei és előadásai mind a mélyen hivő, keresztény Foerster lelkének vetületei.

IV.

Művei.

A «*Jugendlehre*» létezését egy pályadíjnak köszönheti, melyet a Gesellschaft für ethische Kultur 1895-ben hirdetett. Ethikai tanulmányain kívül Foerster ezen műve foglalja magában mindazon gyakorlati tapasztalatait, melyeket Zürichben tanítás közben gyüjtött. Foerster azonban nem pályázott a fennebb említett díjra, mert «akkor még nem állapodott volt meg magában teljesen, milyen álláspontot foglaljon el a keresztény világnézetet illetőleg». Amint kikristályodott

ebbeli meggyőződése, azonnal kiadta a Jugendlehre-t, 1904-ben.

Kétszer is eszközölt Foerster a Jugendlehren javításokat. E javítások nem nagyok, de lényegesek. Az első kiadásban Foerster megengedhetőnek tartja az ú. n. szükséghazugságot pl. a betegágynál az orvos részéről, kiméletből, gyengédségből, még némely ritka esetben. Az új kiadásban ezen változtatott. Teljesen úgy, mint azt a kölni neveléstani kongressuson tette (1909. husvétjén), határozottan ellenzi a hazugságot *minden körülmények között*, nem fogad el semmiféle mentő-körülményt pl. betegágyat stb. Ellentétbe helyezkedik erészben egy híres berlini orvossal, aki e tárgyról egy brosurát adott ki «Recht auf Unwahrheit» cimen.

«Ez teljesen hamis következtetés», írja Foerster. «Hová vezet az elvégre is, ha az ember, amint betegágyra kerül, azonnal méltán kételkedhetik környezetének igazmondásában. Finom, szerető lelkek mindig el fogják találni, hogyan kell az igazságot (a beteggel is) úgy közölni, hogy azzal egyúttal lelki erősítés szálljon a beteg szivébe. Igazmondás nélkül a beteg ágyánál sem létezik «theraphia». (Jugendlehre 1909. 312. l.) «A legszigorúbb realizmus ezen hangoztatásából egyúttal minden egyéb «humánus»-nak nevezett hazugság elitélése is következik. Embertársainkra nézve valóságos jótétemény, ha arra inditjuk őket, hogy *a valósággal* leszámoljanak. Csak puha, rövidlátó szeretet érzi magát indittatva, hogy embertársa előtt eltakarja a teljes valóságot... legyünk *megbizhatóak* a legkisebb részletig és ne akarjuk a Gondviselés szerepét játszani...» (S. 313. stb.) Még egy érdekes különbséget találunk a Jugendlehre régi és új kiadása közt és ez az, hogy míg a régiben a tanitóra bizza, hogy *hol* mondjon a nemi felvilágositásra szolgáló dolgokat (mintegy magától értetődik, hogy az iskolában, az osztályban) addig az új kiadás-

ban *hangsulyozza* Foerster, hogy semmi esetre sem az osztályban, hanem csakis négyszemközt tárgyalandó minden idevágó fogalom. Foerster tehát nyiltan ellenzi az iskolai nemi felvilágosítást. (l. az új kiadás 618. o.)

A «Jugendlehre» legközelebbi rokonai a «*Lebenskunde*» és a «*Lebensführung*». Az előbbi a Jugendlehre példáit tartalmazza és 10—15 éves gyermekeknek van szánva, az utóbbi az érettebb ifjúságnak. Mindkét könyvet a felnőttek is haszonnal és élvezettel olvashatják. Jól mondja ezekről *Fassbender tanár*, hogy az ember mindig újból és újból utánuk nyul, mert azok az egyszerű kis históriák számunkra is örök-érvényű igazságokat tartalmaznak, még hozzá kimondhatlanul bájos, megható formában.

Ezután következik a «*Sexualethik und Sexulpaedagogik*», mely magyar nyelven is megjelent dr. Schütz piarista tanár fordításában. Foerster itt azt hangoztatja, hogy nem a korai felvilágosítás, hanem az akaraterő és önuralom korai gyakorlása által lehet e téren eredményeket remélnünk. Az erkölcsi tisztaságra és erőre való nevelésre helyezi a fősúlyt; az ifjúság kiváncsi kérdéseit, nagy érdeklődését ügyesen el kell terelni és visszaszorítani. A nemi ösztönt utca-gyereknek nevezi, azaz neveletlen, csapongó, tolakodó elemnek, mely nagyon is rászorul a tanításra, nevelésre, vezetésre, s anélkül okvetlenül kirúg a hámból. *Paulsen* tanár (Berlin) azt írta Foerster ezen művéről, hogy a belőle szóló hang olyan, mint «sok részeg ember között egy józané.»

A «*Schule und Character*» az iskolai fegyelem problémáját tárgyalja. Foerster azért hozzá is füzi «gondolatok az engedelmesség paedagogiájáról és az iskolai fegyelem megújításáról.» Kiemeli, a túlságos szigor hogyan készteti a gyermekeket hazudozásra. Tárgyalja az annyira elterjedt csalási rendszereket az iskolában, annak a jellemre való rettenetesen káros hatását és ajánlja az annyival üd-

vösebb és könnyebb *önkormányzati rendszer* meghonosítását az iskolákban. A régi kiadásban kizárólag amerikai és angol példákra hivatkozhatik erészben, míg az új kiadásban Németország, Svájc, Ausztria több városából is citál jelentéseket. Foerster az iskolai nevelésben is az *igazmondásra* való nevelést tartja legfontosabbnak. Ez van legnagyobb hatással a jellemképzésre. «Aki igazmondó, az egyéniség», mondja Foerster. «*Christenthum és Klassenkampf*» c. művében szociális tanulmányait tárgyalja. Egyes fejezetek, pl. «A pap és a szociális kérdés» és «Az angol és amerikai ifjúság szociális munkája» nagy befolyást gyakoroltak a német olvasóközönségre, nyomukban több új irányban megindult a szociális működés. Ennek a könyvnek piros fonala az a gondolat, hogy *a nevelés* a legfontosabb szociális munka. «A legtöbbb szociális baj az emberek *jellemében* gyökeredzik, ezért van a külső tényezőknek a társadalomra oly csekély hatásuk», itt látjuk, mint lép át Foerster a szociális térről a nevelés terére.

Az «*Autorität und Freiheit*» c. művében a modern ember nehézségeit tárgyalja az egyház tekintélyével szemben. Ez a mű folytonos viták tárgya. Foerster célja: a súrlódásokat megszüntetni, az ellentéteket kiegyenlíteni és tagadhatatlan, hogy ez a könyve is széles körökre gyakorolt jó hatást.* Remélhetjük, hogy amint a mult században egy nagy, zürichi paedagogus *Pestalozzi* hatott világraszólóan az ő tanításával, úgy a mi korunk Pestalozzija, a nagy *Foerster*, szintén zürichi, vezeti majd vissza az egyedül helyes irányba a «szabadgondolkodás» jármába került paedagogusokat.

* Azóta megjelent még «Schuld und Sühne» c. műve, amelyben a felnőtt és fiatalkorú bünösök körüli problémákat tárgyalja.

A «Lebenskunde», magyarul «Az élet művészete», most jelent meg a Szociális Missziótársulat kiadásában. Foerster összes művei kaphatók a Szent-István-Társulat könyvkereskedésében (IV., Kecskeméti-u. 2.)



A szikszói Bethánia-Szeretetház udvara (háttérben a felügyelőnők).

A Szociális Missziótársulat intézményei:

A Szociális Szeminárium.

Társulatunknak ezen legfontosabb intézménye Budapesten van, az I. ker., Krisztina-körút 125. sz. alatt saját házunkban. Központi fekvése a (villanyos mentén, egészen közel az alagúthoz, propellerhez s omnibusz-állomáshoz), valamint csendes, régi kertje megadják kis szemináriumunknak úgy a közlekedést, mint a nyugalmat.

A Szociális Szeminárium célja a társulat tagjait kiképezni. Jelöltnőink itt élnek közös életet, itt tanulnak s innen járnak ki a különböző szociális gyakorlatokra (a patronageokba, otthonokba, irodáinkba, egyesületeinkbe, a fogházakba, gyermekbíróságokhoz stb.), hogy mesternőik vezetése mellett megszerezzék maguknak az annyira szükséges *gyakorlatot. Szociális hivatalok betöltésére ugyanis csak gyakorlott és tanult emberek alkalmasak.* Aki pl. «Probation Officer» vagy szegénygyám, vagy munkásnőtitkárnő akar lenni, annak ismernie kell a szegény nép egész helyzetét, lakás- és munkaviszonyait, annak a nép nyelvén kell beszélni tudni s végül annak bizonyos elméleti készültséggel is kell birnia.

Ezek elérésére segíti a tagokat a Szoc. Szeminárium.

A Szociális Szemináriumba csakis az elnökség engedélyével lehet betekinteni. Bővebb felvilágosítást szivesen nyújt az elnökség a Nővédelmi Hivatalban (telefon 39—01.) IV., Ferenciek-tere 7., II. lépcső, I. em.

A Nővédelmi Hivatal.

Budapest, IV., Ferenciek-tere 7., II. lépcső, I. em.

Az egymással kapcsolatban levő, de önálló egyesületek mindinkább szükségét érezték megfelelő irodai helyiségnek, hol nemcsak irásbeli ügyeiket bonyolítják le, de ahol a személyes érintkezes is a legkönnyebben történhetik és az egyesületek közt is erősödik az összetartó kapocs. Minthogy azonban erre az anyagi áldozatra egyik egyesület sem volt képes s azt még a Nővédő Egyesület előirányzata sem engedte meg, a Szociális Missziótársulat elnöksége áthatva ennek szükséges voltától évi 2800 K-nyi áldozattal bérbevette a IV., Ferenciek-tere 7., II. lépcső, I. em. 3. sz. alatt levő 5 szobás és a megfelelő mellékhelyiségekkel biró lakást, melyet felajánlott az irodákat nélkülöző egyesületeknek, azzal, hogy a többi folyó kiadást minden egyesület maga fedezi. De valamennyiök érdekét nemcsak irodával, hanem tagjaink *szakértő munkájával* is reméljük előmozditani.

Nővédelmi Hivatalunkban a következő társegyesületekkel dolgozunk együtt:

1. az Orsz. Kath. *Nővédő-Egyesülettel,*
2. a kath. egyetemi hallgatónők *szent Margit-Körével,*
3. az Orsz. Kath. *Patronage-Egyesülettel,*
4. az Orsz. Kath. *Leányszövetséggel,*
5. a Kath. *Munkásnőegyesülettel,*
6. a Magyar Kath. *Tanítónők Egyesületével* (alakulóban) és
7. a *Szegényügyi Tanácsadó*-val.

Mindegyik egyesületnek megvan *a maga* vezetősége és hivatalos órája. *Ide kell fordulni az összes személyes megkeresésekkel,* akár az elnökséget, akár az intézményeket illetőleg.

Általános hivatalos óra hétköznapon délelőtt 10—12-ig. Telefon 39—01. A közelebbi felvilágositásokért tessék ide fordulni.

	Növédő Egyesület	Misszió-társulat	Szt. Margit Kör	Patronage Egy.	Leánysz.	Munkásnők E. Tanitónők E.
Mindennapi hivat. órák	Délelőtt 9—1-ig	Délelőtt 9—1-ig	A tagok naponkint használják a Club-helyiséget.		D. u. 4-7-ig	Mindkét egyesület alakulóban van.
Hétfő	Hétköznaponkint délelőtt *Kreisel Matild* titkárnő	*Dr. Schenek Ist.-né* a szegényügyi biz. elnöke, 10—1-ig			Naponkint különböző kurzusok	
Kedd	*Farkas Edith* elnöknő, d. e. 10—1-ig *Stoffer Mici* főpénztáros, egész nap. *Szalatsy Ilona* könyvtáros, d. u. 5-7-ig *Báthory Nándorné* főtitkár d. u. 4—7-ig	*Dr. Schenek Ist.-né* d. e. 10—1-ig *Br. Fejérváry I.-né* d. e. 10—12-ig		*Balásné Bolgár Ilona* hely. elnök d. e. 9—1-ig		
Szerda	*Ellmann Anna* a patronesszjel. vezet. d. u. 4—7-ig	*Dr. Schenek Ist.-né* d. e. 10—1-ig			*Jour* d. u. 5-7-ig	
Csütörtök	*Farkas Edith* elnöknő, d. e. 10—1-ig	*Dr. Schenek Ist.-né* d. e. 10—1-ig				
Péntek		*Dr. Schenek Ist.-né* d. e. 10—1-ig *Br. Fejérváry I.-né* d. e. 10—12-ig		*Balásné Bolgár Ilona* hely. elnök, d. e. 9—1-ig		
Szombat	*Farkas Edith* elnöknő, d. u. 6—8-ig	*Dr. Schenek Ist.-né* d. e. 10—1-ig	Hivatalos óra d. u. 5-7-ig			

A «Bethánia-Gyermekotthon».

A «Bethánia-Gyermekotthon»-ba 22 ártatlan és elhagyatott iskolás leánykát vettünk föl azért, hogy őket az elhanyagolás veszedelmeitől megóvjuk.

Ez a ház Budapesten a Krisztinavárosban van, a kis Svábhegy oldalán, az I. kerület, Biró-utca 6/e szám alatt.

Ezen intézetünk 5 társulati tag vezetése alatt áll s annyiban szintén újabb jelenség az egyesületi téren, amennyiben Magyarországon oly praeventiv jellegű gyermekotthon nincsen, melyben a gyermekek *teljesen bennlaknak ugyan, iskolába azonban kijárnak.*

A «Bethánia-Szeretetház» Szikszón.

Ide tartozik:

1. *A Reformatorium*, azaz javító-nevelőintézetünk, melyben 65 állami (a züllésnek indult), serdülő leányt nevelünk.

2. *A helybeli kath. elemi iskolánk* 131 gyermekkel.

3. *A patronázs* 50 védenccel. (Közelebbit lásd a Szociális Missziótársulat ismertető füzetében, irta Farkas Edith. Ára 1 kor. Kapható a Nővédelmi Hivatalban, IV., Ferenczieк-tere 7.)

A Reformatorium növendékei közül majdnem mindegyiküknek akadt már dolga a rendőrséggel.

A Reformatoriumban nem elég csupán nevelni, hanem gyógyítani, javítani, tanítani kell ezeket az életük kezdetén elbukott fiatal teremtéseket, hogy az intézet elhagyása után becsületes tagjai legyenek a társadalomnak. A Szociális Missziótársulat azzal a meggyőződéssel vállalkozik erre, hogy a vallás és a szentségek kegyszerei nélkül javítónevelés el-

képzelhetetlen. A szikszói Reformatorium kápolnájának oltárképén ábrázolt Jó Pásztor mindennek a központja. A természetfölötti eszközök mellett Fr. W. Foerster és Lindsay nagy gyógypedagógusok szellemében a legmodernebb alapelveket alkalmazzák, melyek a merev intézeti fegyelembe ébresztő és éltető elemként a növendékek saját initiativáját állitják be és az eddig rossz irányban használt energiájukat nemesítő közhasznu tevékenységre indítják. Ez részben megbeszélés alakjában ethikai leckék alapján, részben a növendékek körében létesített kis egyesületek meghonosítása által történik, mely a növendékekre nézve tiszta örömök és értékes gyakorlatok forrása. Nem kevesebb, mint négy egyesület áll fenn, melyekhez a növendékek saját választásuk szerint csatlakozhatnak. Igy megalakult köztük a Mentő-, Állatvédő-, Torna- és Dalegyesület.

A mentő egyesület az intézet betegszobájában és Szikszó katholikus és protestáns szegényházában teljesít szamaritánus szolgálatot. A felügyelet ugyan a nővéreké, de az egyesületet növendékek igazgatják.

Mindegyik egyesületnek megvan a maga alapszabálya, előljárója, jelvénye, szabályszerű időközökben összejöveteleket tart és hogy milyen mély hatással van a növendékekre ez az öntevékenység bizonyítja az, hogy két növendék két különálló kis egyesület alakitására kért engedélyt, melyeknek célja a lélek mélyén átérzett vallásos élet ápolása és életüknek szabad akaratból folyó és elhatározással való őszinte megjavítása.

A növendékek jövőjét szem előtt tartva az intézeti nevelésnek főcélja, hogy a növendékek jövőjét biztositsa, ez okból alapító elnöknőnknek legfőbb óhaja az, hogy a Reformatóriumunkkal kapcsolatban kórházat vezethessünk, hol a növendékek magukat erre a közhasznu hivatásra előkészithetnék. Ugyancsak szükségesnek tartaná az intézettel kapcsolatban különböző iparvállalatok létesítését,

Ezek lennének feltételei és biztosítéka annak, hogy a növendékek nagy része a társadalomnak hasznos és boldog tagjává válik.

Addig is, míg a további fejlődés ezt lehetségessé teszi, a leányok tulnyomó többségét cseléd minőségben helyezzük ki.

Azt azonban mindenkor erősen kell hangsúlyoznunk, hogy az intézet a nevelésnek csak egy részét végezheti el, a befejezettséget mindig az a környezet adja, melybe a kihelyezett kerül s így a társadalom együttműködése és az ő részéről nevelési irányunk megértése nélkül munkánk nagy része elveszett.

A Szeretetszövetség.

A szeretetszövetség mindazoknak nagy egységbe vont csoportja, akik a Missziótársulat céljaiért lelkesednek, azt magukévá teszik s annak elérésében a társulatot munkával és havi járulékaik befizetésével támogatják.

A Szeretetszövetségnek különböző csoportjai vannak, ezek közül főként ifjúsági csoportját emeljük ki, melybe úgyszólván gyermekkortól kezdve 18—20 éves koráig tartozik a fiatalság, kötelessége és munkája gyanánt csak azt a feladatot kapja, hogy társainak jó példát adjon, a körükben látott rossztól igyekezzék őket eltéríteni és a havi összejöveteleken jelenjék meg, hol oly irányú és értelmi felfogásához mért előadásokat kap, melyek benne a szociális érzéket és az öntevékenység vágyát szerencsésen fejlesztik. Minden tag tetszés szerinti havi járulékot fizet s meghatározott rövid imát mond a társulat szándékára.

A szövetség többi csoportjai is összejönnek havonta és havonta egy levelet kapnak a társulat elnökségétől, melynek tárgya részben szociális, részben a lelki életre vonatkozó, részben folyó ügyeket tárgyal.

A társulatnak ez a szerve lesz hivatva arra, hogy társadalmunk legkülönbözőbb rétegeibe belevigye azt a szellemet, melyről hisszük, hogy gyógyító irja lesz korunk nem egy fájó sebének.

Tagjai lehetnek oly férfiak és nők, a kik egyik vagy másik szociális munkánkban részt vesznek, segítenek a mint tudnak (megállapodás szerint) és havonkint 1 kor. segélyt fizetnek. Ennek fejében: 1. viselik a Szeretet-Szövetség jelvényét (feltűzhető kis pajzs ezzel a felirással: «A Szocz. Missziótársulat Szeretet-Szövetsége»); 2. részt vesznek a Társulat összejövetelein; 3. havonkint kapnak az elnökségtől egy körlevelet és 4. kapják az Értesítőt. (Jelentkezni a Nővédelmi Hivatalban lehet.)

Értesítések.

Foerster összes tavalyi és ezidei előadása magyar nyelven meg fog jelenni. Előjegyzéseket már most is elfogad a Nővédelmi Hivatal, IV., Ferenciek-tere 7

* * *

Most jelent meg *Fr. W. Foerster* «*Lebenskunde*» c. műve magyarul. Kiadja a Szociális Missziótársulat. Kapható irodánkban és a Szent-István-Társulat könyvkereskedésében. (IV., Kecskeméti-utca 2.) Ára fűzve 3 korona.

* * *

«*Die sozialethische und sozialpädagogische Bedeutung der englischen Genossenschaftsbewegung*», Irta: *Fr. W. Foerster* (31 oldal), ingyen kapható a Szocziális Missziótársulat *Nővédelmi Hivatalában*, IV., Ferenciek-tere 7., III. lépcső, I. emelet.

* * *

Társulatunk Irodalmi Bizottsága főként azon célból alakult, hogy idegen nyelven megjelent ki-

váló szociális-charitativ vagy hitbuzgalmi műveket magyarra lefordítson.

Mindazon hölgyek, kik nyelvismerettel rendelkeznek, nagy szolgálatot tehetnek édes hazánknak azáltal, ha belépnek ezen bizottságunkba és résztvesznek annak munkájában s így ők is segítenek közkincsé tenni azt, amitől nyelvismeretek hiányában, oly sok buzgó társunk eddig meg volt fosztva. Jelentkezni lehet az elnökségnél (Budapest, Ferenciek-tere 7.).

* * *

Aki közelebbről érdeklődik a Szociális Misszió-társulat iránt, rendelje meg a «Szociális Misszió-társulat rövid ismertetését», irta Farkas Edith, a társulat elnöke. Megrendelhető: a Szent-István-Társulat könyvkereskedésében (IV., Kecskeméti-u. 2.) Ára 1 korona.

* * *

Kérjük mindazokat, kik rajzolni, vagy festeni tudnak, vagy amateur-fényképészek és nekünk értesítőink illusztrálásánál művészetükkel segítségünkre lenni óhajtanak, hogy ebbeli nemes szándékukat Nővédelmi Hivatalunkban (IV. Ferenciek-tere 7. II. lépcső I. em. 3.) bejelenteni sziveskedjenek.

* * *

Felhivjuk a szülők figyelmét Szeretetszövetségünk Gyermekcsoportjára, melyet azért létesítettünk, hogy már a fogékony gyermeklélekben felébresszük az együttérző szeretetet, a nemesért való lelkesedést és zsenge tehetségéhez mért öntevékenység által visszatartsuk mindattól, ami reá nézve rombolólag hathatna. A gyermekek számára havonként tartunk összejövetelt és soraikból kis énekkart is szervezünk. Biztosíthatjuk az édesanyákat, hogy rövid idő alatt tapasztalni fogják gyermekeiken az új gondolatkör nemesítő hatását.

* * *

Ajánljuk saját termésű és saját kezelésben levő hegyi borainkat. A szőlő, mint volt Hunyady grófi birtok, a leggondosabban ültetett és ápolt, a bor tisztaságáról kezességet vállalunk és így az a szentmise céljaira és lábbadozó betegeknek különösen megfelelő. Literje Szikszón 80 fillér, 90 fillér és 1 korona. Nagyban való vételnél az ár megegyezés szerint. Bővebb felvilágosítást ad Szikszón a Bethánia szeretetház igazgatónője, Bokor Erzsébet nővér.

* * *

Szikszói Reformatóriumunk munkatermében úgy férfi, mint női sapkák készítését vállaljuk és különféle fehérhimzés-rendeléseket elfogadunk. Rendelések egyenesen Szikszó, Bethánia szeretetház, Abaujmegye, intézendők.

Kérelem fürdőbe utazó buzgó hölgyeinkhez.

Aki előtt a lélekmentő szociális és charitativ működés értéke ismeretes, az a jelen sorok elolvasásánál nem fog felsóhajtani, hogy «még nyáron sem hagynak egész évi tevékenységem után nyugtot», hanem érezni fogja azt, ami minket munkára serkent, mikor azt a programmot tűzzük ki nyárára, hogy lehetőleg minél több fürdőhelyen rendezzünk esetleg zene és énekszámokkal, vagy más programmpontokkal változatossá tett szociális meetingeket.

Kérjük az ügyért lelkesedőket, hogy ezek rendezésénél áldozzanak fel a pihenésre szánt hetekből 1—2 napot, melyet Istennek és embertársaiknak szentelnek, működjenek közre ezen estéink rendezésénél és előkészítésénél és segítsenek törekvéseinkben, melyekkel művelt közönségünket ezen tevékenységi irányban ismét és ismét tájékoztatni akarjuk, remélve, hogy ezen estéken közülök nem egy nemeslelkű hölgy indítást nyer majd a praktikus munkára.

Ismerjük nyaralóközönségünk hangulatát és így tárgyunk közlési módját annak megfelelően választjuk meg, csak munkánk többi részéhez nyerjünk segítő

barátokat. Hisszük, hogy ezért az áldozatért bőséges jutalmat ad Az, Akinek szeretete lelkesít minket is tevékenységre.

Minthogy beosztásunkat mielőbb meg kell állapítanunk, azért erre vonatkozó vállalkozásokat lehetőleg április folyamán kérünk az elnökséghez intézve a Nőv. Hiv.-ba (IV., Ferenciek-tere 7.), vagy köszönettel tudomásul vesszük azokat a lelkigyakorlatok és a Foerster-hét alkalmával a könyvsátorban is.

